

Det kongelige danske geografiske Selskab.

I det tredje Møde 1916—17 holdt Maleren og Forfatteren Hr. Ebbe Kornerup Foredrag om sin Rejse paa Sydhavsøerne 1915—16. Lysbillede.

I det fjerde Møde 1916—17 holdt Fru Sabine

Helms, f. Hannemann, Foredrag om Sociale Forhold i Australien. Lysbilleder.

I det femte Møde 1916—17 holdt Cand. phil. Hagen Hohlenberg Foredrag om Indtryk fra Japan. Lysbilleder.

Fra Australien.

Af

Fru Sabine Helms
f. Hannemann.

Naar man rejser til et fremmed Land, lægger man ganske naturligt først Mærke til alle de Ting, der er aparte, det vil sige anderledes end dem, man er vant til at se, enten det nu er Klimaet, Naturskønheder, Mennesker, deres Sæder og Skikke, Dyr, eller Planter. Det kommer til at danne en interessant, broget Ramme for de senere Indtryk og Erfaringer af det mere almindelige i Naturen og det dagligdags i Folke- og Dyrelivet, som mere ligner, hvad man er vant til, men som i Virkeligheden jo er at betragte som selve Billedet.

Denne brogede Ramme, der bliver gjort endnu interessantere ved Fotografier og Postkort, er det, der beskrives og fortælles om til Slægt og Venner ved Hjemkomsten, og meget ofte bliver det virkelige Billede af Naturen og Folket slet ikke nævnt, da dette synes trivielt og dagligdags. Følgelig ser ens Venner, og forresten ogsaa de Rejsende selv, hvis de kun har gjort et kort Besøg i et fremmed Land, en broget Ramme uden Billede i, eller et meget utydeligt Billede. Efter dette dømmes man saa Landet, finder det meget interessant, men højst

aparte, og man kan ofte slet ikke forstaa, at Folk kan finde sig tilrette og leve lykkeligt derovre.

I.

Australien, det vil sige Fastlandet og Tasmanien, kaldes »The Commonwealth of Australia« »Det forenede Australien«. Indtil Aar 1901 bestod Australien af selvstændige Stater, nemlig: Ny-Syd-Wales, Victoria, Queensland, Syd-Australien, Vest-Australien og Tasmanien. Hver Stat havde sin frie Forfatning; en Gouvernør, valgt af den engelske Regering, varetog, at den paagældende Stat holdt sig indenfor sin Forfatnings Grænser. Gouvernørernes Residentsbyer var i Ny-Syd-Wales: Sydney; i Victoria: Melbourne; i Queensland: Brisbane; i Syd-Australien: Adelaide; i Vest-Australien: Perth og i Tasmanien: Hobart.

I Aaret 1901 dannedes imidlertid »Det forenede Australien«; en General-Gouvernør, til at tjene som Mellemlid mellem Australien og den engelske Regering, blev udnævnt, men hver Stat beholdt desuden sin egen Gouvernør, hvilket man fandt var nødven-

dig, da Staterne tildels bibeholdt deres Selvstyre, og kun overlod Interesser fælles for alle Staterne til »Det forenede Australiens« Regering. Stats-Gouvernørerne blev boende i de gamle Residentsbyer, men hvor General-Gouvernøren skulde bo, blev et brændende Spørgsmaal. De to vigtigste Byer Sydney og Melbourne syntes at være ligeberettigede, og da man ikke kunde enes, gjorde man, ligesom i sin Tid de nordamerikanske Fristater, da de byggede Washington til Præsidentsby. I Begyndelsen af 1913 blev »Canberra« indviet som »Det forenede Australiens« vordende Hovedstad. »Canberra« ligger i omtrent lige stor Afstand fra Sydney og Melbourne og inde i Landet, hvilket var en Betingelse, der blev fastsat, for at den ikke skulde kunne konkurrere som Handelsby; der har ikke før ligget nogen By der.

Planerne for Byens Anlæggelse er antaget, efter at Arkitekter over hele Verden har haft Lejlighed til at konkurrere; det mægtige Arbejde er nu igang, og 1920 skal Byen være saa vidt fremskreden, at General-Gouvernøren kan tage Bopæl der, og Parlamentet benytte dets nye Bygninger.

Det forenede Australiens (The Commonwealth of Australia's) Størrelse er 2.974.581 square miles. For bedre at kunne fatte, hvad det vil sige, kan man omskrive det saaledes, at Australiens Størrelse er den samme som hele Evropas, naar undtages to Tredjedele af Rusland. Dens Indbyggertal er kun (1911) $4\frac{1}{2}$ Million, altsaa mindre end Londons. Dette synes meget lidt, men naar man husker, det kun er noget over 100 Aar siden, de første Evropæere bosatte sig i Australien, forklarer dette jo Sagen. I 1881 var der kun 2 Millioner, og i 1911, 30 Aar efter, fire og en halv Million, en betydelig Tilvækst i saa kort Tid.

Siden 1901, da al Indvandring af farvede Folkeracer blev forbudt, kaldes Australien »White Australia« og saa kraftigt gennemførtes denne Politik, at f. Eks. alle »Kanakas«, det vil sige Indfødte fra Sydhavsøerne, som hidtil var bleven brugt i de varmere Egne til Markarbejde, blev deporterede til deres Øer. Hvad angik Kinesere og Indere, engelske Undersaatter, som allerede var bosiddende i Australien, kunde disse jo ikke deporteres, men aarlig formindskes deres Antal ved Død og Bortrejse.

Australnegrene, af hvilke der i hele Australien ikke er mere end imellem 100 og 150.000 tilbage (ikke medtaget i Folketællingen), findes i Hovedsagen i det nordlige og vestlige Australien, i de Dele,

der endnn kun er sparsomt befolket af Evropæere; her lever de deres oprindelige Liv uden Indblanding fra Evropæernes Side; Jagt, Fiskeri og hvad Urskovene frembyder af Planteføde er, hvad de ernærer sig af. Ofte er de kraftigt byggede, velskabte Folk af en Type, som ikke ligner nogen anden kulørt Race, men de, der afbildes, er undertiden de elendigste og grimteste af deres Race, blevet saaledes ved Brugen af Spiritus og Opium, der er bragt til Landet af Evropæere og Kinesere. Racen er af mange forskellige Aarsager i hurtig Aftagende.

Som man ser heraf, har Australien nu værnet sig mod Raceindblanding. Dette er jo det eneste tropiske Land, taget i Besiddelse af Evropæere, hvor dette er Tilfældet. Hvorvidt Australien vil kunne gennemføre denne Politik, er jo et Fremtidsspørgsmaal; men for Øjeblikket er det altsaa, et »White Australia«, alle er Evropæere: Arbejdsfolk, Tjenestefolk, alle!

Naar Folk i Evropa tænker paa Australien, er mange tilbøjelig til at tænke sig Landet liggende saa langt borte, at det, om ikke fuldstændig, saa dog for en stor Del ligger udenfor Civilisationen. Dette er imidlertid ikke saaledes; idetmindste er baade Sydney og Melbourne Storsteder, der fuldt ud kan stilles lige med Evropas. Sydney har et Indbyggertal af ca. 600.000; Melbourne 550.000.

Sydney er, begrundet paa sin Havn, en af de smukkeste beliggende Byer i Verden. Gennem et af Naturen temmelig smalt Indløb med høje stejle Klipper paa begge Sider og saa dybt, at de store Oceandampere gaar derigennem og lægger til midt inde i Byen, kommer man ind i Havnen, der straks breder sig malerisk med sit dybe, blaa Vand, der i større og mindre Bugter skærer sig ind til alle Sider. De klippefulde Holme og Pynter med Huse, omgivet af Haver, træder smukt frem med den skyfri Himmel som Baggrund. De fleste er private Hjem, hvortil Familiefædrene tager hjem efter endt Dagværk i Byen. Hvor kan man tænke sig at bo smukkere, friskere og sundere end ved denne dejlige Havn. Den strækker sig mange »miles« op i Landet, og har mellem 5 og 600 »miles« Kyststrækning. Langs Havnen ligger den botaniske Have med sine mange pragtfulde Palmer og Træer, af hvilke de velkendte Araukarier rager højt op over de andre og især er iøjnefaldende; der findes store velholdte Bede med mange interessante Vækster, og vel vedligeholdte Græsplæner, der ikke alene

er kønne at se paa, men hvor man har Lov til at gaa og sidde paa, saa meget man lyster, da det ikke skader Græsset det mindste, saa frodig er Væksten; ligeledes findes store Varmehuse med tropiske Bregner, Orchideer, Crotons o. s. v. Melbournes botaniske Have er om muligt endnu smukkere end Sydneys.

Begge Byer har mange smukke Bygninger; der er Gouvernørens Bolig, Parlamentshuset, Universitetet, som ikke alene er smukt ud- og indvendig, men hvor der holdes udmærkede Forelæsninger. Der er smukke Kirker, Bankbygninger, flotte For-

Raadhuset i Sydney.

retningsbygninger, Raadhuset (Sydney) med en Sal, der rummer 4—5.000 Mennesker, og hvor det næststørste Orgel i Verden findes. Der er mange Museer, Malerisamlinger, zoologiske Haver, Teatre, hvor Sceneudstyrelsen er af en Pragt ukendt i Danmark. Der er Væddeløb, vidunderlige Idræts-parker, Kapsejlad, Rosport, Surfbadning akkurat som i andre Storbyer; Selv Promenadetiden paa »Strøget« mellem 2 og 4 mangler ikke. Baade Damer og Herrer forstaar at klæde sig smagfuldt og godt, og mange Damer vil maaske forbaus ved at høre, at Moderne for en Del kommer tidligere til Australien end til Danmark, begrundet paa, at Sommer og Vinter falder paa modsatte Tider af Aaret.

Australierne er et musikalsk Folk; den verdensberømte Madame Melba er saaledes født i Australien; Melba er Forkortelse af Melbourne, hendes Fødeby; Percy Grainger, Pianisten, er ogsaa Australier, og der er mange andre, om ikke ver-

densberømte, saa dog meget velkendte i musikalske Kredse.

Folk bor altid i Forstæderne, som Regel en Familie i hvert Hus; de mindre beboes af Smaafolk, de større, liggende lidt længere borte fra Forretningscentrene, af de bedrestillede; her findes den ene smukke Villa, omgivet af velholdte, større eller mindre Have ved Siden af den anden; alle er de forsynet med Verandaer, prydede med Potteplanter og med komfortable Kurvestole til at sidde eller ligge i. Jærnbansystemet og de elektriske Sporvogne er udmærket ordnet, og Forretningsfolk befordres hurtigt og bekvemt til Centrene af Byen.

Det mangler heller ikke paa kønne Steder, hvor Folk kan tage hen om Søndagen eller for at tilbringe kortere eller længere Ferier. En Tur til »De australske Alper« eller »De blaa Bjerge« for at faa Kølighed og Forandring om Sommeren er meget yndet; nogle faa Timer med Iltog eller Automobil, og man er helt oppe i Bjærgene. Paa Vejen kommer man først igennem en Del opdyrket Land, dels Frugthaver med Æbler, Færskener, Nectariner, Aprikoser, Appelsiner, Mandariner, Citroner og Blommer, og dels Græsgange. Længere borte fra Byen ser man mere af »the bush«, der for Størstedelen bestaar af Eucalyptus Træer. Med deres mørke, blaagrønne Løv staar de i stærk Modsætning til de dyrkede Planters og Træers friske grønne Farver.

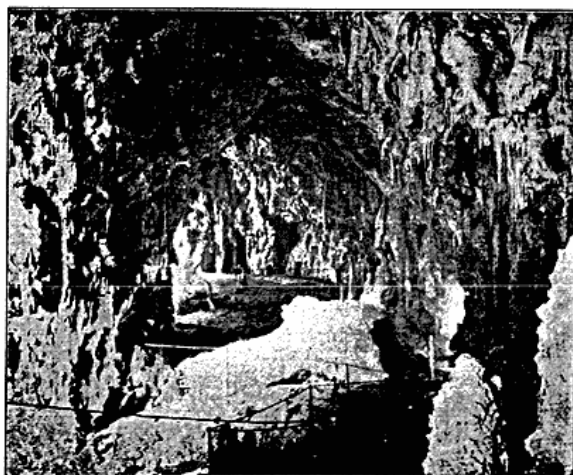
Landet hæver sig mer og mer, man er fuldstændig ude i »the bush« og inde imellem Bjærgene. Snart har man høje, gennemskaarne Klippevægge paa begge Sider, snart kører man igenem Tunneler, eller man ser nedad stejle, mer eller mindre tætbevoksede Bjærgsider med deres mørke, alvorlige Udseende. Hist og her faas et Glimt af en yppig Vegetation dybt nede i en Kløft. I de blaa Bjerge kan man naa en Højde af 4000 Fod, men der findes mange Steder paa Vejen, hvor hele smaa Landsbyer ligger malerisk spredt mellem Klipperne; dels er det private Huse, og dels Huse, der kan faas til Leje. Overalt kan man foretage dejlige Udflugter og Ture, klatre op og ned, hvis man føler sig oplagt dertil, eller gaa langs udmærkede Veje og nøjes med at kigge ned i Kløfterne eller opad Bjærgskraaningerne. Mange Steder er der lavet Trapper ned til de kønneste Steder, for at flere Mennesker kan være istand til at nyde godt af Nafurskønhederne.

De berømte »Jenolan Caves« findes ogsaa her; det er Drypstenshuler dannede i Kalklag, som me-

Bregnetræer. Blue Mountains, Ny-Syd-Wales.

nes for Aartusinder siden at have været Korallrev, og som ved vulkanske Omvæltninger er kommet til at ligge højt over Havfladen midt i Bjærgene. Floder, der dannes i Bjærgkløfterne, løber for en Del paa Overfladen, men forsvinder saa hyppigt, idet deres Løb bliver underjordisk paa lange Strækninger, for saa atter at vise sig i deres senere Løb. Den underjordiske Del af Løbet gaar netop igennem disse Kalkstenslag; de blødere Dele er i Aartusindernes Løb blevet vasket bort af Flodvandet, de fastere Dele er blevet tilbage og danner i disse

»Jenolan Caves«. Blue Mountains, Ny-Syd-Wales.

Huler alle mulige fantastiske Former, der ofte spiller i forskellige Farver, idet Jærn og Kobber giver Kulør. De varierer saaledes fra hvidt til graat og sort, fra mørkerødt til aprikosfarvet, gult og grønt, og naar det elektriske Lys spiller paa de fugtige, mangefarvede Sten, giver det en ganske ejendommelig Effekt. Fra Lofterne hænger der ofte tynde kniplingsagtige Stykker, ikke tykkere end fra en Ottendedel til en halv Tomme, som delvis bliver gennemsigtige, naar Lyset falder paa dem. Desuden er der i Aartusindernes Løb dannet Stalaktit og Stalagmitsøjler; det kalkholdige Vand siver gennem Klipperne og samler sig draabevis her og der for saa at falde mod Hulens Bund; Kalken danner efterhaanden længere og længere Tappe, der minder om Istapper; det er de saakaldte Stalaktiter. I Bunden, hvor Vanddraaben falder, ophobes efterhaanden ogsaa Kalk, og der dannes en Spids opefter; Stalagmiten bliver større og større og tykkere og tykkere, og mødes tilsidst i Midten med Tappen fra oven, først med en ganske tynd Forbindelse, der efterhaanden bliver tykkere, til hele Søjlens er dannet. De giver Karakter til de underjordiske Huler, som her strækker sig med Sidegange og Sidehuler i 2—400 Fods Bredde. Tilsvarende Dannelser findes flere andre Steder f. Eks. »Yarangobilly Caves« i de australske Alper længere sydpaa, og ligeledes paa nogle Steder i Vest-Australien.

I de australske Alper findes de højeste Punkter i Australien. De er dækket af Sne 3 á 4 Maaneder om Aaret, Juni, Juli, August, ja, der er Kløfter, hvor Sneen aldrig smelter helt. Her kan Folk fornøje sig med Skøjteløb paa Bjærgsøerne, med Skiløb, Slædefart og al Slags Vintersport. Det kan maaske interessere at høre, at en Australier ved en Konkurrence, der for nogle Aar siden blev holdt i Schweiz, vandt første Præmie i Skøjteløb.

Tasmanien er ogsaa et meget yndet Sommeropholdssted; det har koldere Klima end det australske Fastland, er smukt bjærgfuldt, med Mount Wellington, 4000 Fod, som det højeste Punkt; ved Foden af dette Bjærg ligger Hovedstaden Hobart. Floder snor sig mellem skovklædte Bjærg med dejlige Bregnetræer; der er Humlehaver og Frugthaver; især er det Æbler der dyrkes, og disse eksporteres i stor Mængde til Evropa; et af de Skibe, jeg engang sejlede til Evropa med, bragte saaledes 19 Millioner Æbler i sin Last. En Lakseudklækningsanstalt findes ogsaa ved Derwent Floden ikke langt fra Hobart. Skønt Tasmanien ligger under samme

sydlige Bredegrad, som Marseille ligger nordlig, er Klimaet køligere og kan nærmest sammenlignes med det engelske.

II.

Har man et Kort med Angivelse af Bjærgene, vil man straks kunne se, at de i Hovedsagen strækker sig langs Kysten, helt rundt om Fastlandet, men i forskellig Højde og Brede og i større eller mindre Afstand fra Havet; imod Syd, langs »the Great Australian Bight«, er de dog meget ubetydelige og overstiger ikke 250 Fod. De naar deres største Højde i det sydøstlige Hjørne i Mount Kosciusco, 7328' Fod, men der er adskillige store, afrundede Bjærgtoppe af lignende Højde i Nærheden, som alle er mer eller mindre snedækte 3 à 4 Maaneder af Aaret: Juni, Juli, August. Imod Vest naar Bjærgene kun en Højde af 3800 Fod.

Denne ydre Bjærgkæde falder temmelig brat af udefter mod Havene; den østlige og nordøstlige Del skraaner med den anden Side jævnt indefter og nedad i de store Indland-Sletter, indtil Landet atter hæver sig mod Centralbjærgene. Den vestlige Del af Kystbjærgene hæver sig derimod ganske jævnt opefter i »the table land« (plateau) indtil ogsaa det naar op til de centrale Bjærg. Disse har en Udstrækning af 300 sq. miles og bestaar af en hel Del Bjærgkæder, af hvilke »the Mc Donnel Ranges« er de vigtigste; de har i Hovedsagen en østlig-vestlig Retning og naar en Højde af 4756 Fod.

Den ydre Bjærgkæde mod Øst kaldes »the Great Dividing Range«, fordi den adskiller Flodsystemet i to Dele: Floder, der løber udefter i østlig Retning og munder ud i Stillehavet, og andre, hvis Løb tager en vestlig-sydvestlig Retning indefter i Landet.

De første er af stor Betydning for Kystlandet, som bredere og smallere strækker sig hel rundt, afbrudt paa mange Steder af Bjærgkæder af større eller mindre Udstrækning. Denne Del af Landet er, baade med Hensyn til Dyre- og Plantelivet, udpræget forskellig fra det øvrige Australien, og i dette Kystland findes de australske Urskove udelukkende.

Floder af Betydning, der løber iudefter fra Kystbjærgene, findes kun i den østlige og nordøstlige Del; de løber henholdsvis mod Vest og Syd over de store Sletter. Mod Syd danner de et rigt forgrenet Flodsystem, og en Mængde samles efterhaanden i Murray Floden, som munder ud i Syd-

havet. De øvrige udmunder tillige med de Floder, der udspringer paa Centralbjærgene, i Saltsøen Lake Eyre. Denne har en Størrelse af 3200 sq. miles, ligger 39 Fod under Havfladen, og er det dybest liggende Punkt i Australien; for Størstedelen er den dog kun et tørt Saltbed. Lake Eyre's Flodsystem har et umaadeligt stort Omfang, og beregnes til 417.000 sq. miles; mange af Floderne er lange og, selv om de udspringer paa den mindst regnfulde, mod Vest jævnt skraanende Del af de østlige og nordøstlige Randbjærgene, som for Størstedelen ligger indenfor Troperne og saaledes har disses stærke Regnfald, medfører de store Vandmængder paa bestemte Tider af Aaret; men Lake Eyre viser aldrig Tegn paa højere Vandstand. Stor Fordampning maa der jo foregaa i et saa tørt og varmt Klima som her i det Indre af Australien, men Størstedelen af Vandet synker ned i Jorden, hvor det i større eller mindre Dybde standses af et uigennemtrængeligt Lag, og artesiske Boringer bliver foretaget her efter større Maalestok. Den vestlige Del af det Indre Australien har saa at sige slet ingen Floder; i Regntiden udspringer nogle faa paa de nordlige Kystbjærgene, men efter ca. 100 miles Løb, breder de sig i lavtliggende Egne, som de oversvømmer; i deres korte Løb gennemstrømmer de udmærkede Græsgange. Sturt's creek har en Længde af 200 miles og løber ud i en Saltø.

Over hele det tørre vestlige Plateau findes efter Regn Smaaavandløb; her regner det meget sjældent, men naar Regnen endelig falder, er det med saa stor Voldsomhed, at Landet kommer til at ligne en Sø; den knastørre Jord og Sandet er ude af Stand til at opsuge Vandet saa hurtigt, som det falder, og det samler sig derfor paa de lavtliggende Dele og danner alle de mange omtalte Smaaavandløb; de har et mere eller mindre kort, brudt Løb for saa at forsvinde sporløst enten ved Spredning, Nedsynkning i Jorden eller Fordampning eller alle tre Dele i Forening. Ligesaa voldsom, som Regnen falder, lige saa kort er dens Varighed, og Mangel paa tilstrækkelig Regn er Hovedårsagen til Vandløbenes korte Eksistens. Gennemsnitsnedbøren i disse Dele af Landet er 5 eller 10 Tommer om Aaret.

I det nordøstlige Australien er Gennemsnitsnedbøren derimod fra 50—60 Tommer, men forresten varierer den grumme meget; det Sted, hvor det regner mest er Innisfail (Geraldton), som ligger paa Østkysten Syd for Cairns; Middelregnmæng-

den i 23 Aar var, 148 Tommer, men Minimum var 70 Tommer og Maksimum 211 Tommer, hvilket viser, hvor uhyre forskellig Nedbøren kan være. Det meste der er faldet paa en Dag, er 36 Tommer (Blackall Ranges, Nord for Brisbane).

Saltsøerne, hvoraf der findes mange i det Indre, er ikke Søer i dette Ords egentlige Forstand, men uhyre saltholdige Moradser eller Lerbede; Lake Eyre er 3.200 sq. miles, og flere andre har en Udstrækning fra 1—2000 sq. miles. De ligger ikke alle under Havets Overflade; flere ligger paafaldende højt, 1000 Fod eller mere over Havfladen, men alle har de samme Karakter. Saltholdigheden skyldes udelukkende Jordens saltholdige Natur; naar efter Regn, Vand har samlet sig i Pytter paa Overfladen, er det efter nogle Timers Forløb saltholdigt.

Vegetationen er meget sparsom, lave, buskagtige Akacier, som ædes af Dyrene, staar mere eller mindre spredt; her og der øjner man i det Fjerne en Samling mindre Eucalyptustræer ragende frem i en bugtende Stribe mellem den øvrige Vegetation; det er Tegnet paa et Vandløb, af hvilket maaske en Vandpyt her og der er alt, hvad der er levnet; men endnu oftere er det fuldstændigt udtørret, for først atter at vise sig efter næste Regn. Mange Steder findes spredte Totter af stift, udtørret Græs; men mindre Striber af gode Græsgange findes ogsaa, ikke grønne som i Danmark, thi det kendes kun her i det Indre straks efter Regn, men brunt, mer eller mindre udtørret Græs, er Dyrene glade for.

Det ligger jo nærmest at antage, at dette Indre er ubeboet baade af Mennesker og Dyr, men det er aldeles ikke Tilfældet. Over hele Australien findes Stammer af Australnegre som maa forstaa at skaffe sig baade Mad og Drikke. Den uldhaarede Kænguru (asphranter crebescence), den største i Vægt om ikke i Højde (200 lbs), føler sig i sit Element paa Bjærgkæderne i det Indre; mellem fremspringende Klipper, uvejsomme Kløfter og kaotiske Masser af Klippestykker, der er saa karakteristiske for disse Egne, føler den sig hjemme. En anden mere glathaaret Kænguru (*beltongia campestris*) beboer de store Sletter; den laver sit Leje mellem nogle faa tørre Græstotter, hvor Græsset er tættest, og er saa fuldstændig skjult, at selv de indfødte Jægeres øvede Øje ofte ikke opdager den. Flere andre mindre Pungdyr, især Natdyr, findes ogsaa; desuden lusker Dingoen (vild Hund) om efter Bytte. Slanger og Frøer findes ligeledes; disse sidste ligger i Dvale i Tørtiden i Huller i

Jorden, som de selv danner; nogle fylder sig endog med Vand i specielle dertil indrettede Hulheder under Skindet, saa de ligner Balloner før de lægger sig i Dvale; dette kender de Indfødte, og naar det kniber for dem med at faa Vand, graver de disse Frøer op, presser Vandbeholdningerne ud af dem og drikker det. Til Tider, efter Regn, findes Græshopper, Myrer, Larver, ikke at tale om Myg og Fluer i Mængde. Store Edderkopper udspænder deres Næt fra Gren til Gren og sidder parat til at tage deres Del af Byttet. Høge svæver i Luften, rede til at styrte ned paa Bytte, men efterhaanden, som det igen bliver tørt, kryber Dyrene lidt efter lidt i Skjul, bort fra den brændende, alt udtørrende Sol.

Fundet af Guld i den sydvestlige Del af denne Ørken har gjort uhyre meget til, at denne Del af Landet er bleven kendt. Det første Guld blev allerede fundet i 1886, men først 1893, da de rige Guldlejer i Kalgoorlie blev opdaget, fik Landet sin store Tilstrømning af Mennesker. Vandmanglen var det værste, man havde at kæmpe imod, og det salte Vand, der fandtes, destilleredes først; men nu har man ved Helena Floden ved Kysten bygget et Vandreservoir (Mundaring), som rummer 4.600 Millioner Gallons (1 Gallon er 4,55 Liter). Herfra til Minerne, en Strækning af 380 miles, er der lagt Vandrør, gennem hvilket Vandet daglig pumpes, og 20—30 Byer forsynes paa denne Maade; desuden er ca. 100 miles Rør lagt ned til Brug for Overrisling af Land til Opdyrkning.

I Løbet af 20 Aar har denne Forvandling af Ørkenen fundet Sted; Byer med Parkanlæg og opdyrket Land staar i skærende Kontrast til de uendelige ensformige Flader, der paa alle Sider omgiver dem, og som kun afbrydes her og der af lavere Bakkedrag. De blaagraa mørkt udseende Buske, som vokser rundt omkring, bruges til Brændsel i Minerne, og store Arealer er allerede borthugget. Skønt Naturen ikke har gjort det fjærneste paa Overfladen for at gøre Landet tiltrækkende for Mennesker, laa dog de store Guldskatte i Jorden, og da de først blev fundet, kom Befolkningen hurtigt. I Aaret 1909 var Værdien i Guld fundet i Vest-Australien omtrent 117 Millioner Kroner.

Baade i Victoria, Ny-Syd-Wales og Queensland findes ogsaa rige Guldlejer; Fællesværdien af Udbyttet for alle Stater var i 1909 omtrent 225 Millioner Kroner.

Australien er rig paa mange andre Metaller;

Sølv findes saaledes i Mængde; i den største Mine »Broken Hill« (Ny-Syd-Wales) fandtes i Aaret 1909 Sølv til en Værdi af omtrent 240 Millioner Kroner. Desuden findes Kobber, Zink, Jærn og mange andre Metaller og Mineralier. Kul findes i store Lejer i alle Stater undtagen Syd-Australien, og af Ædelstene kan nævnes Diamanter, Safirer, Opaler, Tourmaliner, Turkiser og Rubiner.

Skønt Mineindustrien saaledes er af stor Vigtighed, er det dog Husdyravl og især Faareavl, som Australien skylder sin hurtige og stærke Udvikling. Det kunde maaske være af Interesse at vide, at de første »settlers«, som ankom til Sydney i Aaret 1788, medbragte en Besætning af 7 Heste, 7 Stkr. Hornkvæg, 29 Faar, 74 Svin, 5 Kaniner, 18 Kalkuner, 29 Gæs, 35 Ænder og 209 Høns. Det er kun 1¼ Aarhundrede siden, og i 1909 fandtes der 2 Millioner Heste, 11 Millioner Hornkvæg og 92 Millioner Faar; men dette overraskende Resultat er kun opnaaet ved Mod og Ihærdighed og gennem mange Savn. De kom, en lille Flok Mennesker, til et aldeles ukendt Land, som laa skarpt isoleret fra den øvrige Verden, hvor Klimaet saavel som Plante- og Dyrelivet var vidt forskelligt fra, hvad de var vant til, og hvor de maatte holde Øje med de Indfødte, som ofte var dem fjendtligsindede. En Rejse fra Evropa til Australien varede, naar Vejret var gunstigt, 3—4 Maaneder ofte meget længere, da Sejlskibe jo var det eneste, man dengang kendte. Omtrent 1000 Mennesker ankom i Løbet af nogle Aar, og jævnlig kom flere og flere; men først 1851, da værdifulde Guldlejer blev fundet omkring Sydney, var det, at Emigranter pludselig begyndte at strømme ind. Siden da har der været en jævn Tilstrømning, indtil man nu er naaet op til en Folkemængde paa c. 5 Millioner.

Imidlertid voksede den lille hidbragte Besætning hurtigt op i det gunstige Klima, og det viste sig snart, at Faarene skulde blive af stor Betydning for Landet. Med Sydney som Udgangspunkt, trængte man efterhaanden længere og længere frem; men Randbjergene dannede i mange Aar en uoverstigelig Barriere; med stor Besvær fandtes i 1813 en Vej ind til de store Sletter rundt om Murray Floden med dens mange, lange Bifloder, og først da tog Faareavlen sit store Opsving. Dygtige ihærdige Mænd forbedrede stadig Racerne ved Tilførsel fra andre Lande saaledes, at australsk Uld nu hører til den fineste og bedste i Verden; dertil kom-

mer, at det tempererede Klima paa mange Steder er ideelt for Merinofaarenes Trivsel.

Naar man undtager de forholdsvis mindre Arealer af alluvial og vulkansk Jord, som findes paa Kystlandet, og som ved sin store Frugtbarhed egner sig saa fortrinlig til Dyrkning af tropiske og subtropiske Frugter og Planter, saa var den australske Jordbund, baade udenfor og indenfor Randbjergene langt bedre egnet til Græsgange; Australien var saaledes af Naturen bestemt til Husdyravl; men selv som saadan var der mangt og meget at kæmpe med for Pionererne.

Nogle af de første »settlers« fik af Guvernementet i Nærheden af Sydney, hvor den første Koloni blev dannet, store Arealer (4—8000 acres) som absolut Ejendom (640 acres er lig 1 square mile); andre fik det paa Betingelse af, at en bestemt Sum skulde anvendes til Forbedring af Ejendommen, og atter andre maatte betale en lille aarlig Afgift. Skovene blev ryddet for at give Græsgange til Husdyrene, og det bedste Land blev opdyrket. Men efterhaanden som Kolonien blev tættere befolket, blev Pladsen for trang udenfor Kystbjergene, og Glæden var stor, da i Aaret 1813 en Vej omsider blev fundet over de blaa Bjerge; Opdagere meldte om Sletter paa den anden Side med gode Græsgange, og mange Eventyrere, de saakaldte »pioneer spuatters«, ledte deres Hjorder indelter og tog saameget Land i Besiddelse, som de havde Lyst til; fra denne Tid stammer de kolossal store Ejendomme, hvor enkelte Mænd ejer Arealer af Størrelse som Danmark.

Ejendomsretten blev naturligtvis ofte disputeret af Naboer, og Stridigheder paafulgte, som maatte bilægges af Squatterne indbyrdes, ligesom det tog lang Tid for Staten at faa Skik og Orden bragt tilveje og indhente den engelske Regerings Anerkendelse af de store Ejendomsbesidderes Ejendomsret.

Det var urolige Tider i Australien, og kun de dygtigste, mest djærve, formaaede at bane sig en Vej. Mange af dem var unge Mænd af god Familie, opdragne i Eton og Oxford.

Først og fremmest havde de den store ukendte Natur at tumle med; deres Vej gik gennem uhyre Strækninger, hvor Mennesker aldrig havde sat deres Fod; hvor der var Græs og Vand slog de sig ned med deres Faareflokk, som formeredes og trivedes. Men Sommeren indfandt sig med sine mange, tørre Maaneder; Græsset blev afgnavet, de mindre Vandløb tørrede ind, og det blev nødven-

digt at søge længere ind i det ukendte Land. Undertiden blæste kvælende Vinde (hot waves) dagevis fra det Indre med en saadan Varme, at man skulde tro, Vinden kom direkte fra en Smelledi-gel; den lammede al Energi og udtørrede baade Planter og Vandløb. Ofte afløstes saadanne Perio-der af Hagelbyger, hvor Haglene faldt som store, ujævne, klare Isklumper af indtil et lille Hønsægs Størrelse; de faldt med en saadan Kraft, at de slog Huller i Tagene og dræbte Faarene.

Støvstorme indhyllede undertiden alt i Mørke, som var det den dybeste Nat, og Mennesker og Faar søgte Beskyttelse, som bedst de kunde. Til andre Tider maatte der kæmpes med Oversvøm-melser, der truede med at opluge store Dele af deres Flokke. Om Vinteren var der bitterlig koldt i det Indre, saa koldt, at de Rejsendes Vandpo-ser frøs til Isklumper.

Angreb af de spredte indfødte Stammer var ikke ualmindelig i disse første Tider, ligesom Din-goen (vild Hund) ofte gjorde stor Skade paa Hjør-derne.

Kom dertil saa Sygdom i Flokkene, som med-førte Tab og Skuffelser, var der mange af disse »pioneer squatters«, som bukkede under baade pekuniært og legemligt.

Mange overvandt dog alle Vanskeligheder, det ene frugtbare Aar afløste maaske det andet, Græsset stod frodigt, Vand fandtes overalt i tilstrækkelig Mængde, og deres Flokke voksede stadig; nye Arealer blev lagt til de gamle, og saadanne Mænd følte sig med Rette som Konger i deres eget Rige. En Faarebestand paa 4—500,000 var ikke ualmindelig.

Deres første Hjem, den tarvelige Hytte, bygget af kløvede Træstammer og tækket med Bark, blev efterhaanden omdannet til smukke »Homesteads«, med hyggelige, velmøblerede Værelser, hvor et vel-fyldt Bibliotek er Ejers Stolthed. Husene er om-givet af Frugt- og Køkkenhaver, thi det er nød-vendigt selv at dyrke det meste af, hvad der for-langes i den Retning, ellers maa det undværes, da Afstandene er for store og Transporten for vanskelig til, at hyppige Forsyninger kan finde Sted.

Disse Squatters lever et arbejdsomt, anstren-gende Liv, men har lykkelige Hjem, hvor Vej-farende og Rejsende altid er sikker paa en venlig Modtagelse; thi her forstaas tilfulde, hvad det vil sige at færdes ude eller rejse omgivet af den store, mægtige Natur.

Efterhaanden som Australien er blevet mere befolket, og Udvikling af Landet har fundet Sted, er en Mængde af de store Faare-»stations« blevet udstykket, og Landet er dels blevet benyttet i Mejeriets Tjeneste, og dels til Opdyrkning, for en stor Del for Hvede. Faarene er trængt længere vestpaa og her findes endnu meget store »stations«, omend de fleste er forholdsvis meget mindre. Men Opdyrkning af Landet maa gaa Haand i Haand med Jærnbaneanlæg, for at der kan være nogen-lunde let Adgang til Markedet for Produkterne, og meget store Arealer i det Indre benyttes derfor endnu til Faarehold.

Desværre er Australien jo periodisk hjem søgt af Tørke. I de 21 Aar, jeg har levet derovre, har jeg set glimrende, frugtbare Aar, hvor man med Undren ser, hvad Naturen Aar for Aar er istand til at frembringe i Retning af store Afgrøder; det samme Land er i Tørkeperioden næsten blottet for Vegetation, saa man føler sig som hensat til en hel anden Del af Verden.

Den længste Tørke, jeg har oplevet, og som i Hovedsagen strakte sig over Queensland, varede i 3 Aar og endte i 1903. De frodige Græsgange blev saa bære som Landeveje, idet Faarene aad Græsset helt ned til Jorden. Saa huggedes Grene af mange forskellige Slags Træer og Buske, som graadigt for-tæredes; men da der endnu ingen Regn faldt, krad-sede Faarene Græsrodderne ud af Jorden og aad dem; de kæmpede for Livet, saa dybere og dybere skrabede de, indtil der ikke var en eneste Rodtrevl tilbage, og hele Jordoverfladen var et tykt Støvlag; men stadig kom der ingen Regn, Vandhullerne tør-rede ind, og saa døde Faarene i Massevis; alene i Queensland regner man Tabet til 3 Millioner Faar.

For saadanne Tørkeperioder er det meget ka-rakteristisk, at Skyerne ofte samler sig hurtigt og hænger kulsorte over ens Hoved, saa det ser ud, som et stort Uvejr var i Opmarsch; men de spredes ligesaa hurtigt, som de samledes, og den stærke Sol skinner atter ubarmhjærtigt paa Naturen. Dette vi-ser sig Dag efter Dag, ofte i Maaneder. Saa en Dag bliver det endelig Alvor med Regnen, Skyerne sam-les kulsorte som sædvanligt; Lyn paa Lyn farer hen over Himlen, og Tordenen ruller ustandseligt; Var-men er næsten uudholdelig; ikke en Vind rører sig; det er ligesom hele Naturen holder Aandedrættet tilbage i Forventning om, hvad der vil komme. Saa høres en Susen langt borte, Træerne svajer voldsomt for den Hvirvelvind, som er Forløberen

for Regnen; man hører maaske Braget af et Træ, der knækkes eller vælter, og saa strømmer Regnen ned i saadanne Masser, at Himmel og Jord staar i Et; Lyn og Torden vedbliver, men nu er der ikke den samme Uhygge derved, som før Regnen begyndte at falde. I Løbet af et Kvarter ligner hele Distriktet en Sø; 5—6 Tommer falder ofte i en Time, og indtil 36 Tommer er maalt i 24 Timer.

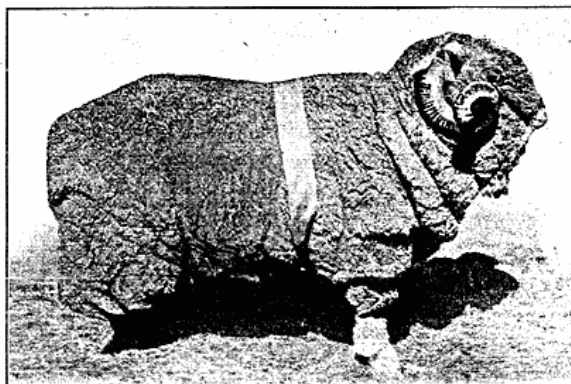
Nu kommer der Liv i alt; Sletterne, som saa ud, som om der aldrig mere kunde vokse noget paa dem, bliver i Løbet af nogle faa Uger helt grønne af Frøplanter; Frøene har i Aarevis ligget og ventet paa en gunstig Lejlighed til at spire, og Landet bliver efter den lange Hvile, det har haft, dobbelt frugtbart. Faarene trives atter, og to Aar efter den store Tørke var der i Queensland mange flere Faar end før Tørken.

Australien er jo heldigvis saa stort, at en Tørke, selv om den har en temmelig stor Udstrækning, langt fra strækker sig over hele Landet paa een Gang. Denne Tørke strakte sig i Hovedsagen over Queensland, hvorimod de sydlige Stater ikke var berørt deraf. I 1912—1913 var det meget tørt i Victoria og en Del af Ny-Syd-Wales, og i fem Maaneder faldt der ikke en Draabe Regn; i Queensland derimod var det samtidig et usædvanlig frugtbart Aar.

Om Faareavlen og Uldindustrien kunde der fortælles mangt og meget, men jeg vil fatte mig i Korthed.

Det forenede Australien havde i 1909 en Indtægt af Uldeksporten paa omtrent 468 Mill. Kr.; samme Aar var Antallet af Faar 92 Mill.

Ulden klippes af Faarene ved Hjælp af elektriske Maskiner, og falder af liggende i et samlet Stykke; det er mørkt, støvet udvendigt, men rent, hvidt og blødt paa den indvendige Side. Ulden bliver bragt ind paa lange Borde for at sorteres ifølge dens Finhed og Længde; hvert Individts Uld kan være højst forskellig, ligesom enhver Del af Ulden paa Dyret har forskellig Værdi. Derefter bliver Ulden, saafremt den ikke først bliver vasket paa Produktionsstedet, presset i Baller, som hver vejer 3—400 lbs. Senere bliver de læssede paa store Vogne, trukket af mange Heste eller Okser for at bringes til den nærmeste Havn eller Jærnbane-station. Fra Tyskland, England, Belgien, Frankrig, Amerika og Japan kommer hvert Aar Udsendinge for at opkøbe Ulden, der som sagt er blandt den bedste i Verden.

Vædder som i 4 Aar gennemsnitlig gav 37 Pund Uld.

Angaaende Smørproduktionen blev der i 1909 produceret 154 Millioner lbs til en Værdi af 123 Millioner Kroner. Store Fællesmejerier findes, og et saadant betaler f. Eks. 1 Million Kroner om Maaneden til »farmers« for Fløde.

Store Mængder af frosset Okse- og Faarekød eksporteres ogsaa.

I det forløbne Aarhundrede er der gjort meget for at ophjælpe Landet, og noget af det vigtigste er vel nok Jærnbaneanlægene, som for hvert Aar bliver mere og mere omfattende; men Landet er stort.

Allerede i adskillige Aar har der saaledes været projekteret en Jærnbanelinie, som skulde strække sig fra Port Darwin i Nord-Australien til Adelaide i Syd-Australien, men hvorvidt den skal lægges igennem Queensland og her forbinde de Jærnbanelinier, som allerede findes løbende vestpaa, eller det bliver at foretrække at bygge den direkte syd-paa igennem Nord-Territoriet og Syd-Australien er endnu ikke afgjort.

For at afhjælpe Tørtiderne, som altid vil hjem-

Faar ved artesisisk Brønd.

søge Australien med længere og kortere Mellemrum, har man foretaget artesiske Boringer paa store Arealer i Queensland og Ny-Syd-Wales, hvor de før omtalte underjordiske Vandlag findes. Man regner, at der omtrent er 644.000 sq. miles med saadanne Vandlag. Allerede nu er der 1700 Boringer, som dels er foretaget af Guvernementet og dels af private Folk.

De er af højst forskellig Dybde, nogle endog paa 5000 Fod, og alle giver gode Vandmængder; en giver saaledes $4\frac{1}{2}$ Million gallons daglig (1 gallon er 4,55 Liter).

Vandet har en Temperatur af 60—200 Grader Fahrenheit (16—91 Celcius), nogle flyder roligt ud, andre kastes ved det underjordiske Tryk 20—30 Fod op. Nogle er arrangeret saaledes, at man kan aabne og lukke for dem ligesom ved Trykvand i en By.

Vandet bruges som Drikkevand for Dyrebestanden og til Overrisling, saa at frodige Græsmarker kan have hele Aaret rundt; Tørke vil aldrig mere i disse Distrikter have den tidligere grusomme Effekt.

Hvorledes Siv er kommet til at vokse her, ofte i saa store Mængder, at de maa bortskæres for ikke at tilstoppe Vandløbene, vides ikke; Fugle af mange Slags har fundet et Paradis i disse Egne, og Fisk har ogsaa paa en forunderlig Maade faaet Indpas her, men de er alle smaa.

En anden Maade at skaffe Vand paa, som man i de senere Aar har udført efter større Maalestok, er at opdæmme Flodvandet, danne store Reservoirs og benytte Vandet til Overrisling af Land til Brug for Opdyrkning. Et saadant stort Foretagende er Bygningen af »Barren Jack Dam«, for at magasinere Vandet fra Murrumbidgee, en Biflod til Murray Floden. Den har sit Udspring paa de australske Alper i det østlige Victoria og sydlige Ny-Syd-Wales, og den smeltede Sne tilligemed Regnfaldet, der beløber sig til 40—60 Tommer, er det, som bliver opsamlet. Barren Jack Dam ligger 1200 Fod over Havfladen og rummer 33.000 Millioner Kubikfod Vand. Et Areal paa 750 square miles vil kunde overrisles herfra, og det er især Hvedemarker og Frugthaver, man nu anlægger; det vil let kunne forstaas, hvilken stor Betydning dette Foretagende har for denne Del af Landet. Istedendfor de magre, tørre Græsmarker mellem Eucalyptustræerne, som ringbarkedes for at skaffe mere Græs, eller de endnu daarligere Egne »the Malle Scrub«

med sparsomt Græs og tætbevokset med dværgagtige Eucalypter, der aldrig bliver mere end 10—12 Fod, og som knapt nok regnedes for tilstrækkelig gode til Faarehold, eller »Mulga Country«, hvor Akacier af buskagtig Vækst voksede paa meget sandede Egne, — istedenfor dette tilsyneladende usle Land, som tidligere udelukkende brugtes til Faarehold, har man nu ved Hjælp af Overrisling omdannet store Arealer til grønne, frodige Græsgange for Heste og Køer og til Hvedemarker og Frugthaver.

I Tidens Løb, naar Jærnbaneanlægene bliver endnu mere omfattende, vil Overrisling kunne gennemføres paa endnu meget større Arealer.

Hvededyrkning i Australien er af stor Betydning; i 1909 var et Areal paa 6.586.000 acres under Hvede (1 Hect. er 2.417 acres), og »the Commonwealth« producerer 70—80 Millioner »bushels« aarlig.

Australiens Beliggenhed i Breddegrader er saaledes, at den tillader Dyrkning af mangfoldige forskellige Slags Planter og Frugter. Mod Nord og Øst, hvor Klimaet er varmt, og hvor tillige Fugtigheden er tilstrækkelig, kan saa at sige alle tropiske Planter trives. Her dyrkes f. Eks. Sukkerroret, Kokospalmer, Gummitræet, Bomuldsplanten, Kaffe, Bananen, Ananas, Mangoes o. s. v.

Citrusfrugter, af hvilke Appelsiner, Mandariner og Citroner hører til de bedst kendte, dyrkes til Fuldkommenhed lige fra Adelaide i Syd-Australien til Brisbane i Queensland.

I den sydlige Del findes alle en tempereret Zones Frugter, som i Kvalitet kan maale sig med de bedste. Australierne er saaledes meget forvænt med god og rigt varieret Frugt.

Om Mangoen vil jeg bemærke, at de daarlige Varieteter kan ikke nok som forages, hvorimod de bedste Varieteter ikke kan roses formeget. Træet er som Regel meget rigtbærende, men da Frugten for at faa sin Aroma skal modnes fuldstændig paa Træet, og den som saadan daarlig kan forsendes, har den foreløbig kun begrænset Værdi som Handelsvare.

Ananas (pine apple) foretrækker sandet Jord; Planterne, som er lave, danner tætte Rækker af lange, kraftige, smalle, graa-grønne Blade. Hos nogle Varieteter er de helrandede, og fra dem faas den Slags Frugter, som er i Handelen i Danmark, de saakaldte »Queen pines«; de er de største og mest glatte af alle. Andre Varieteter har savtakkede Blade, Frugterne er noget mindre og har et ujævnt

Ydre, hvorfor de har faaet Navnet »rough skinned pines«. Disse er mere aromatiske og langt at foretrække for »Queen pines«. Grunden til, at de ikke forsendes, er vel den, at deres mindre Størrelse og ujævne Ydre vilde fordyre dem som Handelsvare.

Alle Ananas formeres ved Rodskud, som meget hurtigt vokser til tætte Rækker ved Udvikling af

Ananas Mark.

andre Rodskud; hvert Skud bærer en Frugt allerede det første Aar, hvorefter det dør bort for at give Plads for andre. En Ananas Mark giver saaledes Frugt mange Aar i Træk, uden at Omplantning er nødvendig. Hvis Toppen af Frugten plantedes, vilde det tage tre Aar, før den bar Frugt. Planterne kan ikke taale Frost og kan derfor ikke dyrkes i højere liggende Bjærgene eller i den sydlige Del af Australien.

Bananen (pisang) vokser paa Banantræet. I Virkeligheden er det ikke noget Træ, heller ikke en Palme, som det undertiden henævnes, men en høj, urteagtig Plante, som har en vis Lighed med et Træ. »Stammen« er grøn og saftig og er dannet af de meget store Bladskeder, som omslutter hverandre.

Cavendish Bananen er den Art, der hyppigst sælges her i Danmark; den har en temmelig lav Stamme, knapt saa høj som en Mand, hvorimod andre Arter er betydelig højere.

9—10 Maaneder efter Plantningen bærer Træet under gunstige Forhold allerede et Bundt Frugter, der vejer fra 120—160 Pund, og som kan bestaa af indtil 4—500 Stykker. Hvert Træ bærer kun et Bundt Frugter, og saasnart det er afskaaret, omhugges »Træet« for at give Plads for de næste Skud,

som allerede er i god Fremvækst. Nogle faa Maaneder efter kan de næste Bundter afskæres, og saaledes kan man vedblive at høste i 5—7 Aar. Saa er Jorden udpint, og Rodskuddene, som oprindelig blev plantet i en Fods Dybde, er gradvis vokset op til Overfladen og er saaledes ikke længer rodfæstet tilstrækkelig til at kunne holde de tunge saftige Planter opret. Nyt Land maa beplantes, og en Roterung af andre Planter maa finde Sted paa de gamle Arealer.

Bananerne modnes ikke paa Træet; saasnart de øverste i Bundtet — det vil sige de ældste — mister den græsgrønne Farve, som ombyttes med en lysere grøn Farve, afskæres Bundtet og hænges paa et køligt, skyggefuldt, godt ventileret Sted, hvor de modnes, bliver gule og faar deres aromatiske Smag; i Nord-Queensland revner Frugten, naar den modnes paa Træet. Om Bananerne behandles paa samme Maade i andre Lande, ved jeg ikke.

I de senere Aar har det været vanskeligt at faa rigtig velmagende Bananer; Aarsagen er, at Frugten afskæres, før den er fuldt udviklet. Det er fristende for Banendyrkerne at gøre dette, da de derved fremskynder Væksten af de nye Rodskud og saaledes kan høste de næste Bundter hurtigere,

Ananas.

med andre Ord faa større Indtægt af Jorden. Bananer, der høstes for tidligt, kan let kendes paa deres fremstaaende skarpe Kanter; en fuldt udviklet Frugt er rundere i Formen; ligeledes er de øverste Bananer i Bundtet nærmest den overskaarne Ende af Stænglen de bedste og mest aromatiske.

Skovhugst er en meget vigtig Industri i Au-

stralien. I Skovene findes mange udmærkede Træsarter, som baade i Holdbarhed og Skønhed kan maale sig med Træsarter fra den øvrige Verden.

Af det foregaaende vil det kunne ses, at Au-

stralien er et Land med store Muligheder og i stærk Opkomst; det har meget at kæmpe med som ethvert nyt Land, men at det har en stor Fremtid for sig, er der ingen Tvivl om.

Pytheas fra Massilia og Jyllands Vestkyst.

Af

Professor, Dr. phil. H. P. Steensby.

I.

Under en Gennemgang paa Universitetet af Danmarks og de nordiske Landes Geografi maatte jeg naturligt ogsaa komme til Spørgsmaalet om disse Landes Opdagelseshistorie. Og blandt de herhenhørende Spørgsmaal var det navnlig Problemet om Pytheas fra Massilia og hans Rejser, der umiddelbart vakte min Interesse.

Som bekendt har Pytheas selv beskrevet sin Færd i et Skrift »Om Oceanet«. Dette er imidlertid tabt, og Efterverdenen har kun faaet Kundskab derom gennem spredte Bemærkninger, Indskud og Fragmenter, der forekommer rundt om i adskillige Oldtidsforfatters Skrifter. Nogle Gange har nyere Forfattere samlet alle disse Pytheas-Fragmenter og udgivet dem; saaledes A. A. Arvedson¹⁾ i 1824.

Talrige Forfattere har behandlet Fragmenterne ud fra sprogvidenskabelige og historiske Synspunkter. Man behøver ikke at beskæftige sig længe med Æmnet, før man opdager, at Pytheas-Litteraturen er meget stor. I sprogvidenskabelig og historisk Hensende er Sagen vistnok behandlet saa grundigt og alsidigt, at den nærmer sig til at være udtømt. Ihvertfald har jeg naturligvis intet at tilføje eller blot noget at sige med Hensyn til selve Teksterne og deres Fortolkning. I saa Henseende har Müllenhoff, Berger og flere andre Forfattere uddybet Problemerne saa stærkt, som det maaske overhovedet er muligt. Jeg maa da ganske støtte mig til de gængse Forfattere, hvad Resultaterne af det tekstkritiske angaar; men det forekommer mig, at netop da Æmnet er saa tekstkritisk gennemarbejdet, kunde det maaske være Tidspunktet til at se

paa Sagen fra en ikke filologisk og ikke historisk, men derimod speciellere geografisk Side.

De tekstkritiske Undersøgelser har navnlig drejet sig om to Sider af Teksterne; for det første de geografiske Træk, de beretter om Pytheas's Rejser og de besøgte Lande; for det andet de geografiske Navne, der forekommer i Fragmenterne i Forbindelse med disse Lande. Det er egentlig kun de førstnævnte Træk af nærmest geografisk Karakter, som jeg bygger min lille Undersøgelse paa, og nærmest kun de Oplysninger, der maa antages at dreje sig om Nordsøens sydlige og østlige Kyster. Ganske vist er disse Oplysninger meget dunkle, men det forekommer mig, at der just ved den geografiske Betragtning kan kastes nyt Lys over dem. Hvad selve Navneformerne angaar, opbygger jeg ikke mine Betragtninger paa Grundlag af disse, men jeg undlader dog ikke, efter at jeg ad geografisk Vej er naaet til nogle Resultater kortelig at prøve, om der muligvis skulde kunne findes en Bekræftelse gennem Navneformerne.

Hvor Tekstkritikerne er uenige om et Navns Skriveform, skriver jeg den almindeligst anvendte Form uden at inkludere mig paa nogen Art sproglig Drøftelse. Hvor der for en og samme Lokalitet nævnes to forskellige Navne, af hvilke det ene angives at stamme fra Pytheas og det andet fra en anden Oldtidsforfatter, benytter jeg stedse det Navn, der angives at stamme fra Pytheas. Naar saaledes en Ø i Oceanet ifølge Plinius af Pytheas kaldes Abalos og af Timæus Basileia, hvilket sidste Navn af Pytheas skal være anvendt om en anden Ø, der af Xenophon skal være kaldt Baltia, saa kan dette naturligvis ikke altsammen være rigtigt. Det forekommer mig imidlertid, at der kan være nogen Sandsynlighed for, at det er Pytheas,

¹⁾ A. A. Arvedson, *Pytheae Massiliensis Fragmenta* 4to. Upsaliæ 1824.